

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Половинко Богдан Сергійович, 1996 року народження. З 2013 по 2019 рік навчався в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини», здобув диплом магістра. З вересня 2022 року зарахований на навчання до Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Фінанси, банківська справа та страхування».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 29.01.2026 р. № 0114-1/38 у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

ГЛУЩЕНКО Ольга Вікторівна, доктор економічних наук (спеціальність 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки), доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Офіційні опоненти:

РЕКУНЕНКО Ігор Іванович, доктор економічних наук (08.00.08 – гроші, фінанси та кредит), професор, завідувач кафедри управління імені Олега Балацького, Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету;

КОВАЛЬ Віктор Васильович, доктор економічних наук, (спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством), професор, професор кафедри підприємницької та туристичної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Офіційні рецензенти:

ЧОБИТОК Вікторія Іванівна, доктор економічних наук (спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)), професор, завідувач кафедри маркетингу та торговельного підприємництва ННІ «УПА» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

КУЗЬМИНЧУК Наталія Валеріївна, доктор економічних

наук (спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством), професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

На засіданні «4» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування ПОЛОВИНКУ Богдану Сергійовичу, на підставі публічного захисту дисертації на тему: «Механізм фінансово-бюджетних відносин у забезпеченні розвитку регіону на основі діяльнісно-логістичного підходу» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, м. Харків.

Науковий керівник САМОРОДОВ Борис Вадимович, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Зміст, структура та обсяг дисертації відповідає нормативним вимогам пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, у тому числі: 1 стаття у закордонному виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази WoS, 8 статей у виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 6 тез доповідей у збірниках за матеріалами Міжнародних науково-практичних конференцій, що відповідає вимогам пунктів 8, 9, 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Shevchenko O., Shevchuk O., **Polovynko B.** Regulation of dynamic processes in the indicators of disproportions of Ukrainian regions: operational and logistic approach. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2022. № 8(5), 198-208. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-5-198-208> (**Web of Science**)

2. **Половинко Б. С.** Проблеми формування і реалізації фінансово-бюджетних відносин та їх вплив на розвиток регіону. Науковий погляд: економіка та управління. 2022. № 4 (80). С. 95-103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-80-13>

3. **Половинко Б. С.** Теоретико-методичне підґрунтя фінансово-бюджетних відносин у розвитку регіону: діяльнісно-логістичний підхід. Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2023. № 2. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-2-8592>

4. **Половинко Б. С.** Нормативно-правове підґрунтя забезпечення фінансово-бюджетних відносин розвитку. Наукові інновації та передові

технології регіону. 2023. № 5 (19). С. 330-339 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-330-339](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-330-339)

5. **Половинко Б. С.** Застосування досвіду іноземних країн в системі фінансово-бюджетних відносин розвитку регіону. Підприємництво і торгівля. 2024. № 40. С. 91-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-40-12>

6. Самородов Б. В., **Половинко Б. С.** Видатки бюджету у сприянні розвитку регіону: діяльнісно-логістичний підхід, аналітико-методичне забезпечення. Наукові перспективи. №11 (41). 2023. С. 667-685. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-667-684](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-667-684)

7. **Половинко Б. С.** Діяльнісно-логістичний підхід у формуванні механізму фінансово-бюджетних відносин задля регіонального розвитку. Бізнес Інформ. 2025. №7. С. 402–410. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-402-410>

8. Самородов Б., **Половинко Б.** Оптимальний розподіл бюджетних коштів у забезпеченні розвитку регіону при застосуванні діяльнісно-логістичних принципів. Право та інновації. 2025. №4 (48), С. 69–76. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)-9](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)-9)

9. **Половинко Б. С.** Діагностика результативності виконання та реалізації бюджетних програм: науково-методичний підхід Вісник економіки транспорту і промисловості. 2025. №89. С. 44-57. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.89.330631>

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційні опоненти:

РЕКУНЕНКО Ігор Іванович:

1. У підрозділі 1.1 дисертаційної роботи автором здійснено ґрунтовний аналіз макроекономічної динаміки та структури державного й місцевих бюджетів України за 2017–2024 рр., що дозволило системно охарактеризувати трансформацію фінансово-бюджетних відносин в умовах безпекових викликів і виявити стійку тенденцію до посилення мілітаризації видаткової частини бюджету (табл. 1.1–1.4, с. 32–41). Водночас, доцільним видається більш детальне акцентування того, яким чином виявлені структурні трансформації бюджетних видатків позначаються на фінансово-бюджетних відносинах на регіональному рівні, оскільки наведена аналітика стосується переважно загальнодержавного бюджету, тоді як специфіка трансформації міжбюджетних відносин і фінансової автономії регіонів в умовах мілітаризації видатків розкрита менш деталізовано. Така деталізація могла б посилити прикладну спрямованість теоретичних висновків підрозділу та чіткіше окреслити місце регіонального вимірюваного впливу безпекових викликів у системі загальних бюджетних трансформацій держави.

2. Безперечною перевагою підрозділу 1.2 є системний огляд наукових підходів до тлумачення категорій «розвиток» і «регіон», що охоплює авторські визначення поняття «розвиток» (табл. 1.6, с. 55–56) та поняття «регіон» (табл. 1.8, с. 60–61), які систематизовано за географічним, адміністративним та

економічним науковими підходами. Разом з тим після такого розгорнутого огляду в тексті підрозділу доцільно було б зробити критеріальний аналіз, за яким із наведених визначень обираються найбільш прийнятні для цілей дослідження: автор вказує, що «найбільш повне та змістовне трактування» належить обраним науковцям, без пояснення, за якими саме ознаками решта визначень була визнана менш придатною. Посилення цього фрагменту шляхом введення критеріїв порівняння (зокрема, операціоналізованість поняття для подальшого емпіричного аналізу) підвищило би вагомість процедури формування понятійного апарату.

3. У підрозділі 2.2 дисертаційної роботи здобувачем запропоновано авторську концепцію фінансово-бюджетних каталізаторів і уповільнювачів розвитку регіону із застосуванням адитивного підходу до агрегування показників та методу аналізу ієрархій. Разом з тим зв'язок між теоретично введеною концепцією каталізаторів/уповільнювачів та практичними результатами економетричного аналізу, представленими у розділі 3, простежується в тексті нерівномірно. Явне позначення кожного з досліджуваних показників як каталізатора або уповільнювача безпосередньо в аналітичній частині підсилило б методичну цілісність зв'язку між підрозділами.

4. Заслуговує на увагу оптимізаційна модель розподілу бюджетних коштів між сферами життєзабезпечення людського потенціалу, представлена у підрозділі 3.2 дисертаційної роботи, яка базується на поетапному оцінюванні та розв'язанні однокритеріальної задачі нелінійного/лінійного програмування. Водночас модель побудована на статистичних даних 2018–2022 рр., тоді як у 2022–2024 рр. частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті суттєво скоротилася внаслідок вилучення військового збору (рис. 3.4, с. 197), що є принципово відмінними умовами фінансування. Доцільно було б доповнити аналіз сценарним розрахунком чутливості оптимальних часток розподілу до зміни загального обсягу бюджетного фінансування, що дозволило би оцінити стійкість запропонованої моделі та її практичну застосовність за умов суттєво звуженої дохідної бази місцевих бюджетів.

КОВАЛЬ Віктор Васильович:

1. Автором ґрунтовно проаналізовано нормативно-правове підґрунтя забезпечення фінансово-бюджетних відносин розвитку регіону, виявлено системні проблеми правового поля (рис. 1.10 на стор. 95, рис. 1.11 на стор. 102) та запропоновано напрями його удосконалення (рис. 1.12, на стор. 103). Водночас запропоновані напрями вдосконалення (кодифікація норм, розширення фіскальної автономії, посилення прозорості) сформульовані переважно на загальному рівні, без конкретизації того, які саме положення мають бути внесені до Бюджетного чи Податкового кодексів України, тому рекомендується деталізувати пропоновані зміни у вигляді конкретних редакцій статей чи проєктів нормативних актів.

2. У підрозділі 2.1 систематизовано підходи наукових шкіл до регулювання соціальних і економічних процесів у регіоні фінансово-бюджетними засобами та наведено приклади їх застосування у понад десяти країнах світу (с. 116–132). Водночас не наведено чітких критеріїв, за якими ці країни є зіставними з регіонами України за рівнем економічного розвитку,

інституційною спроможністю та безпековим контекстом, тому варто було б обмежити коло прикладів найбільш зіставними кейсами та провести по них більш поглиблений порівняльний аналіз.

3. У пп. 2.2–2.3 автором обґрунтовано та сформовано систему показників оцінки розвитку регіону за трьома сферами життєзабезпечення людського потенціалу – фізичний стан населення, освіта, майновий стан (рис. 2.4–2.6, на стор. 147–148). Разом з тим до системи показників не увійшов індикатор, що безпосередньо характеризує стан реального сектору економіки регіону (обсяги виробництва, інвестицій, підприємництва), тому доцільно було б або доповнити систему четвертою, економічно-виробничою сферою життєзабезпечення, або уточнити назву й мету дослідження відповідно до фактично обраного предмета вимірювання.

4. Емпіричну апробацію запропонованого науково-методичного підходу до оцінки впливу бюджетних видатків на показники розвитку регіону (пп. 2.3) та аналітико-прикладних рекомендацій щодо оптимального розподілу бюджетних коштів (пп. 3.2) здійснено на матеріалах Харківської області за період 2018–2022 рр. з прогнозом на 2023 р. (табл. 3.3 на стор. 216, рис. 3.10 на стор. 217). Оскільки апробація обмежена лише одним, до того ж прифронтовим регіоном, рекомендується доповнити дослідження порівняльними розрахунками на 2–3 регіонах з різним рівнем безпекових ризиків та оновленими статистичними даними, що дозволило би підтвердити універсальність запропонованої методики.

5. У пп. 3.3 запропоновано методичні положення до оцінювання результативності бюджетних програм на основі методу таксономічної оцінки (формули 3.8–3.15), результати якого узагальнено у вигляді інтегральних індексів за 2019–2023 рр. (рис. 3.12, 3.13). Водночас у тексті підрозділу не наведено наскрізного прикладу розрахунку хоча б для однієї бюджетної програми з урахуванням первинних даних через стандартизацію та визначення вагових коефіцієнтів та інтегрального показника. Тому, на нашу думку, варто доповнити виклад прикладом застосування запропонованої методики, що б сприяло підвищенню її відтворюваності для практичного застосування.

Офіційні рецензенти:

ЧОБИТОК Вікторія Іванівна:

1. У підрозділі 1.3 автором ґрунтовно розглянуто систему нормативно-правових актів, що регулюють фінансово-бюджетні відносини розвитку регіону, визначено їхню роль та виявлено системні проблеми правового поля. Разом із тим, цінність дослідження могло б підвищити більш детальне висвітлення специфіки нормативно-правового регулювання фінансово-бюджетних відносин саме для прифронтових територій, оскільки чинна законодавча база розглядається в роботі переважно у загальному вигляді, без аналізу особливих режимів бюджетного регулювання, передбачених для територій активних бойових дій чи нещодавньої деокупації.

2. Розкриваючи нормативно-правове підґрунтя забезпечення фінансово-бюджетних відносин розвитку регіону (рис. 1.10, стор. 95 дисертації), варто було б розглянути можливість ширше висвітлити роль

інституцій державного фінансового контролю та аудиту у системі моніторингу цільового використання бюджетних коштів на рівні регіону, оскільки ці органи в дисертації згадуються переважно в переліку суб'єктів механізму (підрозділ 3.1), а питання їхніх повноважень і дієвості в умовах воєнного стану становить окремий цікавий напрям для подальшого розкриття.

3. У третьому розділі, а саме у пункті 3.1 дисертації, здобувачем ґрунтовно розкрито концептуальну архітектуру механізму фінансово-бюджетних відносин через виокремлення цільового, суб'єктно-об'єктного, інституційно-нормативного, функціонального та інструментального блоків (рис. 3.1–3.3, стор. 185–189). Разом з цим, робота могла б виграти, якби автором було дещо детальніше розкрито, у чому саме полягає конкретний логістичний інструментарій механізму, оскільки логістична складова наразі представлена переважно на рівні узагальнених понять, таких як «маршрутизація бюджетних потоків» чи «оптимізація ресурсних потоків», що залишає простір для подальшого наповнення «логістичної» складової авторського підходу конкретним методичним інструментарієм.

4. Істотний вплив на результативність формування й реалізацію фінансово-бюджетних відносин на рівні регіону мають інституції громадського контролю та інструменти партисипативного бюджетування. Робота мала б ще більшу цінність, якби її положення було доповнено емпіричним аналізом практики застосування механізмів громадської участі (бюджети участі, громадські слухання, цифрові платформи зворотного зв'язку) у Харківському регіоні та оцінкою їхнього реального впливу на якість прийнятих бюджетних рішень.

5. Дослідження значно б виграло, якби положення підрозділу 3.2 та подані в ньому результати оптимізаційного моделювання було б доповнено сценарним аналізом чутливості отриманих оптимальних пропорцій розподілу коштів до зміни загального обсягу бюджетного фінансування, що дозволило би оцінити стійкість запропонованої моделі в умовах подальшого скорочення чи, навпаки, відновлення дохідної бази місцевих бюджетів.

КУЗЬМИНЧУК Наталія Валеріївна:

1. Під час побудови системи показників оцінки розвитку регіону за сферами життєзабезпечення людського потенціалу автор детально досліджує демографічну ситуацію в Україні та наводить переконливі прогностичні дані експертів Віденського інституту міжнародних економічних досліджень щодо скорочення населення країни до 35 млн осіб у 2040 р., обґрунтовуючи цим важливість обраних сфер життєзабезпечення (с. 142). Доцільно було б доповнити цей аналіз кількісною оцінкою у напрямку того, яким чином запропонована система індикаторів здатна слугувати інструментом пом'якшення виявленої демографічної загрози.

2. При побудові економетричних залежностей між бюджетним фінансуванням і показниками фізичного стану населення автором встановлено, що для показника житлового фонду в розрахунку на особу залежність має експоненціальний, проте обернений характер, тобто збільшення бюджетних видатків на цей напрям супроводжується зниженням значення показника (табл. 3.1, с. 211). При цьому, автор обмежується констатацією цього факту й

висновком про недоцільність додаткового інвестування в цей напрям, у той час коли вагомим внеском у розвиток наукової дискусії стало би розкриття економічної природи виявленої оберненої залежності – зокрема, чи пояснюється вона одночасним зростанням чисельності населення (внаслідок внутрішньої міграції до регіону) швидшими темпами, ніж нарощення житлового фонду, чи методологічними особливостями розрахунку показника в умовах масових руйнувань житла.

3. Автором наведено детальний аналіз структурних трансформацій видатків місцевих бюджетів в умовах воєнного стану та обґрунтовано зниження частки доходів місцевих бюджетів у складі зведеного бюджету внаслідок вилучення військового податку на доходи фізичних осіб (рис. 3.4, с. 197). Водночас дисертаційне дослідження недостатньою мірою репрезентує те, яким чином запропонована автором оптимізаційна модель розподілу бюджетних коштів (формули 3.1–3.4) враховує цю тенденцію подальшого скорочення дохідної бази, оскільки розрахунки виконані на основі даних 2018–2022 рр., тобто переважно до моменту настання зазначеного фіскального шоку. Це залишає відкритим питання про те, чи залишаються отримані оптимальні пропорції розподілу коштів релевантними в умовах суттєво звуженої фінансової бази регіону, що склалася після 2022 р.

4. У дисертаційній роботі наведено ґрунтовну позицію автора щодо переважно поліноміального характеру залежності між рівнем освіти населення та обсягом бюджетного фінансування, зокрема висновок про те, що зростання рівня освіти не супроводжувалося пропорційним зростанням видатків, а, навіть, певним їх скороченням (с. 208–209). При цьому, аргументована складова цього висновку була би значно підсилена в разі залучення до аналізу ширшої вибірки емпіричних даних – не лише за період 2018–2022 рр. по Харківському регіону, а й порівняльних даних щодо інших регіонів України або довшого часового горизонту, що дозволило б перевірити, чи є виявлена поліноміальна залежність стійкою закономірністю фінансування освітньої сфери, чи специфічною особливістю одного регіону в кризовий період.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Половинку Богдану Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 – «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради



Ольга ГЛУЩЕНКО
(підпис)

Ольга ГЛУЩЕНКО